

Fiskhammsgatan 10, 414 58 GÖTEBORG Tel| 031-85 71 00 Fax 031-14 22 75 www.melica.se

Naturvärdesinventering av Ytterby Tunge 2:72, Kungälv kommun

Calle Bergil och Lina Ahnby, Melica gröna konsulter

2016-02-09

Naturvärdesinventering av Ytterby Tunge 2:72
2016-02-09

Uppdragsgivare: Kungälv kommun
Uppdragsgivarens kontaktperson: Erik Liedner

Uppdragsledare och text: Calle Bergil, Melica
Handläggare och kvalitetetsgranskning: Lina Ahnby, Melica

Innehåll

Uppdraget	3
Naturförhållanden.....	4
Naturvärden	5
Tidigare dokumenterade naturvärden.....	5
Naturvårdsintressanta arter.....	7
Naturvärdesbedömning	8
Metod	8
Områdesbeskrivningar	9
Biotopskydd och värdeelement	11
Förslag för bevarande och utveckling av natur- och filuftslivsvärden vid en eventuell exploatering.....	16

Bilaga 1: SIS-standard för Naturvärdesinventering NVI

Bilaga 2: Faktaruta Naturvårdsarter

Uppdraget

På uppdrag av Kungälv kommun har Calle Bergil och Lina Ahnby, Melica utfört en naturvärdesinventering (NVI) av området Ytterby Tunge 2:72.

Syftet med naturvärdesinventeringen är att beskriva vilka naturvärden som finns inom området. Utredningen kommer senare att utgöra en del av beslutsunderlaget för en detaljplan för bostäder i området.

Naturvärdesbedömningen är utförd enligt Svensk Standard SS 199000 inkluderande fältstudie på detaljeringsgraden medel samt med tilläggen naturvärdesklass 4, värdeelement och generella biotopskyddsobjekt. Utöver naturvärdesinventeringen har förslag önskats vad gäller lämpliga åtgärder för att bevara och utveckla områdets värden för naturvård och friluftsliv. Dessa förslag ges avslutningsvis i ett eget avsnitt. Fältinventering företogs den 20 oktober 2015.

Områdets avgränsning har markerats med röd linje i karta 1.

Karta 1: Undersökningsområdet

Naturförhållanden

Planområdet för Ytterby Tunge 2:72 är beläget norr om Ytterby tätort, mellan väg 168 och Bohusbanan. Området, som är c:a 8 ha stort, avgränsas av Marstrandsvägen, Bohusbanan och ett skogsbeklätt bergsområde i norr.

Större delen av området upptas av åkermark, som dock omgärdas av ekskog och lövdungar eller lövbårder, där det inte gränsar direkt mot väg eller järnväg. Åkermarken bestod vid besöket av en slagen, men inte skördad slåttervall, med delvis spontan gräsmarksflora, dominerad av gödslingsgynnade arter.

Åkermarken omkransas i norr, väster och sydväst av ekdominerad lövskog utmed omgivande bergssluttningar. Huvuddelen av denna lövskog domineras av grova och vidkroniga ekar på en mark som utifrån och inåt går från bergens magra hällmarker, över sluttningarnas blåbärsdominerade ristyper till bergfotens lågorter med harsyra och ekorrbär eller högörttyper med lundbräken och rödblåra. Den gamla gränsen mellan inäga och utmark markeras till stor del av stenmurar och nedanför dessa vidtar en zon av gammal ängsmark, som idag är ohävdad och skuggad av ekarnas vida kronor sedan länge och därför domineras av skuggtåliga och kvävegynnade gräs.

Lövskogsbestånden i sydväst avviker genom att de vidkroniga ekarna mestadels är yngre och klenare. På en bergskuller söder om den enskilda vägen till gårdsfastigheten, är vegetationen tydligt präglad av att här legat ett hus. Buskvegetationen är omfattande med inslag av odlade arter som häggmispel och aplar. Här finns också några bikupor.

I sydvästra kanten området rinner Kyrkebybäcken, som efter passage under Marsstrandsvägen i söder rinner vidare åt sydväst till Nordre älv. Bäcken är på denna sträcka, liksom till stora delar upp- och nedströms tydligt påverkad av urgrävningar och uträtningar, liksom av den direkta närheten till åkermark och väg utan skydsszoner eller lövbårder.

Naturvärden

Tidigare dokumenterade naturvärden

Som inledning på arbetet har befintliga naturvårdsunderlag från kommunen, länsstyrelsen, skogsstyrelsen och Artdatabanken gått igenom.

Vid lövskogsinventeringen i Kungälv kommun 1990 avgränsades ekskogen i norr och väster som ett ädellövbestånd med högt skyddsvärde; klass 2 med motiveringen att gamla grova ekar är ovanliga i regionen och är av stor betydelse för växter och djur.

I Skogsstyrelsens inventering av nyckelbiotoper avgränsades 1994 ungefär samma område som nyckelbiotop, med hänvisning till innehållet av ädellövträd och lövskogsrika skogsbryn, vidkroniga grova träd, stengärdesgård, gammal väg/färdled, rikligt med död ved, värdefull kärlväxt- och svampflora och stora ornitologiska värden.

I länsstyrelsens register över skyddsvärda träd finns inte mindre än 13 levande ekar och ett grovt dött lövträd registrerade från nyckelbiotopen/lövskogsobjektet. Som skyddsvärda träd räknas jätteträd med minst 1 m stamdiameter, hålträd med stora håligheter, grova hamlade träd eller träd med minst två rödlistade arter av lavar, mossor eller svampar.

Det sammanhängande skogsområdet i norr utgör del av ett närströvområde enligt den rapport om värdefulla närströvområden som antogs av Kungälv kommunfullmäktige 2008.

Många intressanta fynd av naturvårdsintressanta arter finns registrerade på Artdatabanken. Dessa redovisas nedan.

Foto 1. Skogsbrynet mot åkern är idag tätt och dominerat av lövskogens trädarter, men visar tecken på att tidigare ha varit mer öppet och hyst en öppen ängsbård.

Karta 2: Tidigare dokumenterade värden

Naturvårdsintressanta arter

Ett viktigt fokus i en naturvärdesinventering är att bedöma områdets värde för och förekomster av naturvårdsintressanta arter. Artdatabanken vid SLU samlar uppgifter om artfynd i landet och arbetar för närvarande på en definition av begreppet ”naturvårdsarter”. Begreppet är en samlingsterm för arter som är extra skyddsvärda, genom att de indikerar att ett område har höga naturvärden eller i sig själva är av särskild betydelse för biologisk mångfald. Idag omfattar detta begrepp juridiskt skyddade arter, typiska arter, rödlistade arter, ansvarsarter, signalarter och nyckelarter. Typiska arter är arter vars förekomst indikerar s.k. gynnsam bevarandestatus hos aktuell naturtyp enligt EUs art- och habitatdirektiv. Se vidare Bilaga 2.

Nedan beskrivs de naturvårdsarter och sällsynta arter som antingen påträffats under inventeringen eller dokumenterats i naturvårdsunderlagen, inklusive Artdatabanken. Bokstäver inom parentes efter namnen hänvisar till artens naturvårdsstatus i enlighet med Bilaga 2. Det bör observeras att tiden på året för inventeringen – oktober - innebär att betydligt färre arter kan noteras, framförallt inom grupper som insekter, fåglar och kärlväxter. Den torra hösten innebar också att svampfloran var mycket sparsamt representerad.

Vad gäller arternas skyddsstatus bör noteras att Artskyddsförordningen omfattar bl.a. samtliga fågelarter i landet, men hänsynskravet vid exploateringsprojekt tolkas enligt handboken till förordningen som att det framförallt gäller arter som är upptagna på EU:s fågeldirektivs bilaga 1, är rödlistade i Sverige eller har minskat med minst 50% under perioden 1975-2005. (Naturvårdsverket 2009).

Inga noteringar finns på Artdatabanken direkt från det aktuella området, men ett flertal fynd i närheten är värda att nämna med tanke på att de gäller arter som kan tänkas förekomma också inom områdets gränser.

Mindre hackspett (NT och N) har registrerats häckande vid Tunge kulle strax norr om området 2006-2011 och även fortsatt observerats i närheten, senast 2014 i Tungeområdet. Lövskogsbestånden inom inventeringsområdet måste anses som mycket lämpliga för arten, så det måste bedömas som högst troligt att dessa utgör en viktig födosöksresurs för ett häckningsrevir.

Gröngöling (NT och -50%) har observerats i närheten 2007 och 2013. Inga uppgifter finns om häckning av denna art som föredrar områden med lövskog eller ännu hellre en mosaik av öppna marker och lövskogsdungar, men området måste bedömas som mycket lämpligt och troligen tillfälligt utnyttjat för födosök eller häckning.

Spillkråka (NT, EU och N) har observerats söder om Ytterbyvägen 2013 och som stationär i Tunge 2014. Spillkråkan är mer knuten till större sammanhängande skogar än gröngölingen, med revirstorlek på mellan 100 och 1000 hektar. Som boträd väljer den oftast ett relativt fristående träd av asp eller tall. På grundval av detta bedöms området som lämpligt och troligen utnyttjat också av spillkråkan.

Bivråk (NT) har observerats i närområdet under häckningstid 2006, 2007, 2012 & 2014, vilket tyder på en mer eller mindre stadig häckning i området. Bivråken som trivs i mosaikmarker med lövskog och våtmarker, födosöker gärna just i skogsbryn, och inventeringsområdet kan därför antas vara av betydelse som födosöksområde för arten.

Fyra arter av naturvårdsintressanta dagflygande fjärilar har noterats i närområdet, nämligen

almsnabbvinge *Satyrium w-album* (NT) noterad 2011, 14 & 15 vid Ytterby Tunge, sexfläckig bastardsvärmare *Zygaena filipendulae* (NT) 2013, 14 & 15 samma lokal, svävfluglik dagsvärmare *Hemaris tityus* (NT) & violettekantad guldvinge *Lycaena hippothoe* (NT) vid Tunge hästhage, 5-600 m norr om inventeringsområdet. Vid kontakt med rapportören Göran Persson (Persson muntligt), som bor i närheten, framkommer att hästhagarna norrut, radhus- och villaträdgårdarna och traktens större almar troligen har större betydelse än inventeringsområdet för de nämnda arterna.

Inga anmärkningsvärda växtfynd finns noterade för området på Artdatabanken, men följande intressanta arter påträffades under inventeringen:

Stubbspretmossa (S) Signalart för skyddsvärda skogar enligt Skogsstyrelsen. Flerstädes i ekskogen i delområde 1, men även i branterna i söder i delområdena 2 och 3.

Lundelm (S) Signalart för skyddsvärda skogar enligt Skogsstyrelsen. Tämligen riklig i delområdena 1 och 2.

Alm (CR) är alltså i senaste rödlistan klassad som akut hotad, på grund av det fortgående angreppet av almsjuka. Trots detta är almen ännu vanlig i landskapet och fynd av alm föranleder inte en uppgradering av ett områdes naturvärde, eftersom det inte är bristen på lämpliga miljöer som hotar almen. Påträffades flerstädes, bl.a i form av ett grovstammigt vårdträd i sydvästra hörnet av privata tomten.

Ängsfryle (S) är signalart för naturliga gräsmarker och förekom på åkerimpedimenten i södra åkern. Här förekom t.ex. även arterna bergssyra och rotfibbla, som visserligen inte räknas som signalarter, men som ändå kan sägas indikera en ogödslad gräsmark.

Naturvärdesbedömning

Metod

Utifrån påträffade naturvärden i form av strukturer och arter kan områdets naturvärden klassas i enlighet med den standard för naturvärdesklassning som nyligen utarbetats vid SIS.

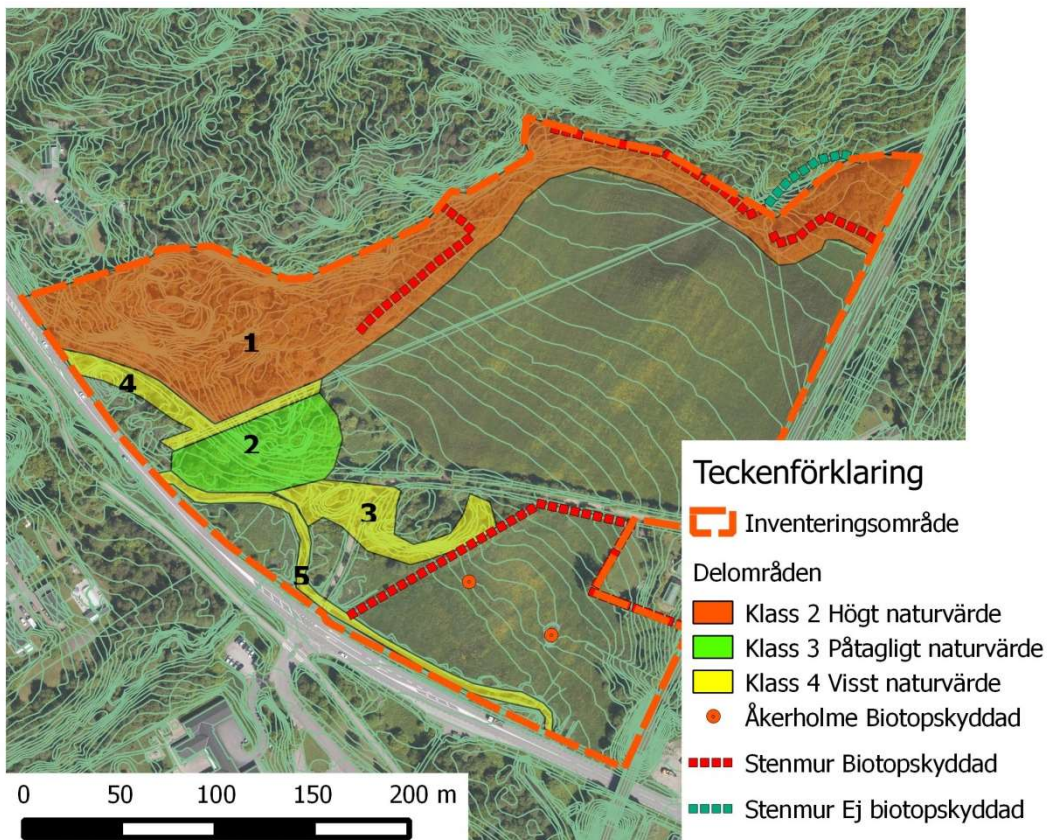
Klassningen sker i fyra klasser av förhöjt naturvärde:

1 Högsta naturvärde
2 Högt naturvärde
3 Påtagligt naturvärde
4 Visst naturvärde

En närmare beskrivning av klassningssystemet ges i Bilaga 1.

Områdesbeskrivningar

Nedan beskrivs de områden som avgränsats som naturvårdsintressanta i samband med inventeringen. Siffrorna i kartan motsvarar beteckningarna för delområden i texten.

Karta 3. Delområden

Delområde 1. Ekdominerad randlövskog **Klass 2: Högt naturvärde**

Längs bergssidorna i norr och nordväst utbreder sig en randlövskog dominerad av grova vidkroniga ekar. Utöver ekarna finns al, ask, alm, björk, asp, lönn, apel och hägg och i det glesa buskskiktet främst hassel och ungräd av nämnda lövträd, men även inslag av en och slån, som visar att beståndet tidigare varit mer solöppet. Skogen är rik på grov död ved och har ett fältskikt som går från bergens magra hållmarker, över sluttningarnas blåbärsdominerade ristyper till bergfotens lågörttyp med harsyra och ekorrbar eller högörttyp med lundbräken och rödblåra. I den gamla gränsen mellan inäga och utmark löper en stenmur som också delvis markerar inre kanten av en gammal färdväg. Nedanför muren vidtar en zon av gammal ängsmark, som kanske tidvis varit inkluderad i åkern, men idag är ohävdad och skuggad av ekarnas vida kronor sedan länge och därför domineras av skuggtåliga och kvävegynnade gräs. Se foto 4 och framsida.

Värden: De grova till mycket grova ekarna representerar höga naturvärden och 12 av dem är som nämnts utpekade som skyddsvärda träd i länsstyrelsens databas. Signalarten stubbspretmossa påträffades på ekarna. Innehållet av grov död ved är också stort, vilket gör området viktigt för t.ex. de rödlistade arterna mindre hackspett och gröngöling som båda noterats här. Den gräsklädda randzonen mot åkern kan ännu hysa rester av ängsflora som kan vara värdefull.

Delområde 2. Lövskogsdungar *Klass 3: Påtagligt naturvärde*

Kring några små bergsknallar i sydväst växer en lövskog med liknande karaktärer som i område 1, men med i huvudsak något klenare ekar och skilt från förra beståndet av en kraftledningsgata. En mycket grov alm ligger som låga nära stora åkern och kraftledningsgatan. Signalarterna stubbspretmossa och lundelm finns utbredda även i detta bestånd.

Värden: Grov död ved, lundflora, artrikedom av buskar och träd, bergbranter och stenmurar utgör viktiga värdestrukturer även här.

Foto 2. Västra åkerholmen. I bakgrunden delområde 3.

Delområde 3. Lövbård kring bergsknalle *Klass 4: Visst naturvärde*

Kring en bergskulle intill den enskilda vägen till gårdsfastigheten, finns en artrik lövbård, men där vegetationen är tydligt präglad av historiken som tomt. I buskskiktet finns odlade arter som häggmispel och i det täta men ännu ganska lågvuxna trädskiktet märks lönn, ek och aplar. Bergbranter och stenmurar bidrar även här till den rikedom på strukturer som gynnar en hög biologisk mångfald, liksom ett dike nedanför berget.

Delområde 4. Buskrika kraftledningsgator *Klass 4: Visst naturvärde*

En kraftledningsgata i sydväst hyser en välutvecklad vegetation av buskarter, med arter som en, slån, björnbärsarter och hassel, men också ljung och öppna hållar.

Värden: Miljön är värdefull både för värmeälskande reptiler, småfåglar och insekter som fjärilar och pollinerande steklar. Den uppskattas även av t.ex. den rödlistade bivråken, som noterats ett flertal gånger i Tunge.

Delområde 5 Kyrkebybäcken *Klass 4: Visst naturvärde*

Kyrkebybäcken är på denna sträcka, liksom till stora delar upp- och nedströms tydligt påverkad av urgrävningar och uträtningar, liksom av den direkta närheten till åkermark och väg utan skyddszoner eller lövbårder. Den avvattnar uppströms till stor del ett jordbruksområde, där den också till stor del är uträtad och dikad.

Värde: Vid passagen under Marsstrandsvägen i sydost finns ett vandringshinder, som hindrar den havsöring som vandrar upp i bäcken från Nordre älv, att ta sig vidare norrut. På grund av detta och den stora påverkan av uträtning, dikning näringstillförsel och dagvatten uppströms, får bäcken här ett relativt lågt naturvärde.

Biotopskydd och värdeelement

Inom området finns några stenmurar och två små åkerholmar som bör omfattas av det generella biotopskyddet. Eftersom endast stenmurar i eller i kanten av jordbruksmark omfattas, gäller skyddet inte de delar av murarna som idag löper längre in i de växande lövbestånden. Även i dessa delar tillför dock murarna värdefulla strukturer för flora och fauna, men värdena är större i öppet läge, där stenmurarna exponeras för mer solljus och har större betydelse som tillflyktsort för djur.

Åkerholmarna i den södra åkern utgörs av små partier av hållar i dagen, men har ändå en tydlig betydelse för flora och fauna, vilket märks genom den artrikare flora som finns här.

Som ytterligare värdeelement kan nämnas den grova och höga alm, som växer i sydvästra hörnet av den privata tomten. Förutom att alla grova solitära ädellövtäd har stort värde, är detta ett ännu friskt exemplar av en starkt hotad art, som i bästa fall kan ha bättre motståndskraft mot almsjukan än de flesta almar, och som torde sprida en mycket stor mängd almfrön i området varje år.

Biotopskyddsobjektens och värdeelementens lägen framgår av karta 3.

Foto 3. En gammal färdled innanför stengärdesgården syns bitvis mycket tydligt i ekskogen i delområde 1.

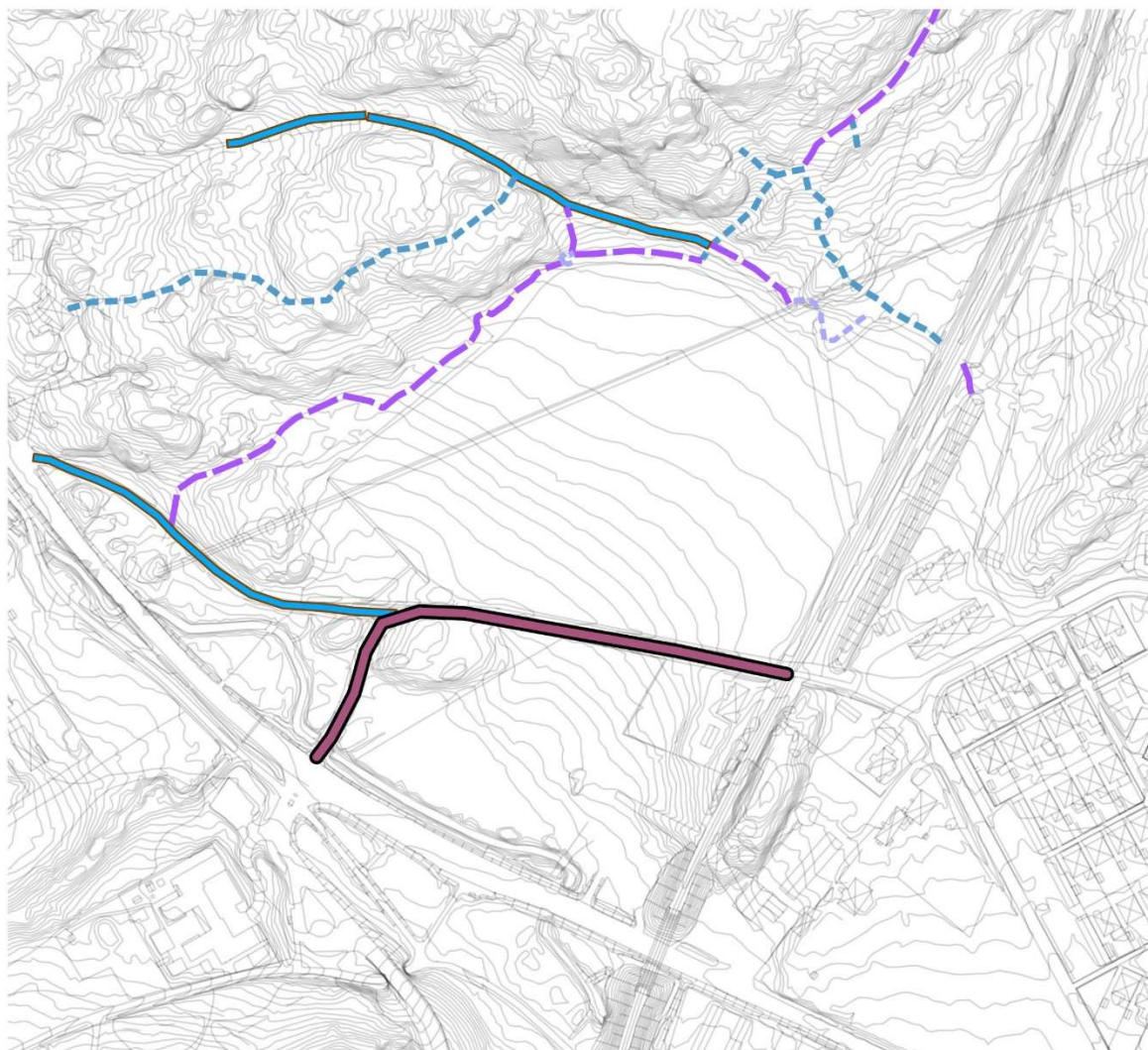

Foto 4: Brynet i delområde 1 har ställvis flyttat sig långt ut på den gamla inägan. Zonen närmast stengärdesgården (till vänster) har troligen varit äng, medan åtminstone den björkslybevuxna delen är gammal åker.

Foto 5. Stigar avslöjar en flitigt använd (illegal) passage över järnvägen från delområde 1, troligen i det läge där den gamla färdvägen gått.

Stigar

0 100 200 m

Karta Stigar

Stigar Tunge

- Bilväg
- Traktorväg
- Tydlig lättgången stig
- Ojämn stig / mindre hinder
- Otydlig stig / med hinder

Referenser

Artdatabanken 2015: Utdrag från Artdatabankens data om **rödlistade och skyddsklassade arter**
20151105 Artdatabanken: <http://www.slu.se/artdatabanken>

Ehrencrona, D. & Wedel, M., 1990: **Inventering av ädellövskog**. Kungälv kommun. Länsstyrelsen Västra Götaland.

Göteborgs Ornitologiska Förening 2010: **Värdefulla häckfågellokaler** i Partille kommun.

Kungälv kommun 2008: Närströvområden i Kungälv-Ytterby. Inventering och åtgärdsplan. Fördjupning av Kungälv naturvårds- och friluftslivsplan

Länsstyrelsen Västra Götaland 2015: Utdrag ur register över skyddsvärda träd via länsstyrelsens informationskarta <http://ext-webbgis.lansstyrelsen.se/Vastragotaland/Infokartan/>

Naturvårdsverket 2009: **Handbok för artskyddsförordningen**. Handbok 2009:2 Utgåva 1 April 2009

Skogsstyrelsen 2015: Utdrag ur databas över nyckelbiotoper via länsstyrelsens informationskarta <http://ext-webbgis.lansstyrelsen.se/Vastragotaland/Infokartan/>

Förslag för bevarande och utveckling av natur- och filuftslivsvärden vid en eventuell exploatering

En exploatering av åkermarkerna för bostadsbebyggelse medför ofrånkomligen att naturvärden påverkas negativt i området, både av direkt exploatering och av indirekta effekter som beskuggning, tippning av trädgårdsavfall, spridning av invasiva trädgårdsarter och ökat slitage och störningar från människor. I det fall exploateringen kan begränsas finns dock åtskilliga åtgärder som kan göras för att minska de negativa effekterna och utveckla nya naturvärden.

Vårda de grova ekarna.

De största naturvärdena i området är kopplade till de grova gamla ekarna. Många av ekens arter är knutna till ekar i ljusa eller rent solöppna miljöer. En hel del av dessa arter kan redan ha försvunnit i och med den igenväxning med yngre lövträd som skett. Andra trivs i lövskog och kan må väl i den miljö som råder idag, men vara känsliga för ytterligare beskuggning. Framförallt är ekarna själva känsliga för konkurrensen med många andra träd. Det är tveksamt om det är optimalt eller skötselstrategiskt lämpligt att gå helt tillbaka till den miljö som troligen varit, med väl ljusexponerade vidkroniga ekar i ett övrigt betat och slätterhävdad landskap. Däremot bör ekarna åtminstone delvis skyddas från trängseleffekter av andra träd som riskerar att skugga ut eller skada ekarnas kronor. Unga snabbväxande träd som tenderar att växa upp i ekkronorna bör gallras bort, dock inte senvuxna träd som kan ha minst lika värdefull epifytflora som ekarna. Gran bör helt hållas borta från denna del av lövskogen.

Utveckla brynet.

Som framgår av foto 4 har ekarnas nedersta grenar och uppväxande lövsly tillsammans erövrat en stor del av ljuset i den zon utanför stenmurarna, som tidigare delvis varit ängsmark och/eller härbärgerat ljuskrävande brynbuskage. Ett öppnande av denna zon kan ge möjlighet både till mer ljusinsläpp på ekstammar och till värdefulla brynbuskar och ängsvegetation. Förslagsvis tas all ungskog av normalt högväxande lövträd bort, lågt hängande långa ekgrenar kapas (till ”betesfrontnivå”) och markvegetationen hävdas som äng, helst med både vårstädning, sommarslätter, höstslätter och lövblåsning. Härutöver kan en begränsad mängd brynbuskar såsom slån, rosor, apel och enstaka hagtorn planteras och sedan begränsas med brynvård i syfte att få en lagom blandning av solbelysta stammar och stengården, ängsytter och brynbuskvegetation. Lämpligt skulle kunna vara att avgränsa denna zon med en g/c-väg, vilket både kan underlätta skötseln och tydligt markera en gräns gentemot hustomter och mer intensivt vårdade gräsytor. Denna typ av skötsel skulle kunna tillföra området betydande natur- och upplevelsevärden.

Minimera tippning av trädgårdsavfall

Tippning av trädgårdsavfall är ett stort problem och snarare regel än undantag i naturområden som gränsar mot villaträdgårdar. Förutom en förfullning och övergödning av miljön leder tippningen även regelmässigt till att trädgårdsväxter sprider sig ut i naturmiljön, vilket skulle vara mycket negativt här. Information om förbudet mot tippning och de negativa konsekvenserna kan ha positiv effekt, men måste kombineras med praktiska möjligheter att bortforsla trädgårdsavfall t.ex. genom uppställning av kompostcontainers. Förslaget ovan att vårda brynen och avgränsa med g/c-bana kan också bidra till att begränsa tippningen.

Anlägg vandringsled

Den gamla färdvägen genom området (foto 3) ger historiska perspektiv på området och inbjuder till dragning av en vandringsled genom skogen för både bostadsnära promenader och längre strövtåg. Idag leder vägen i form av en smal stig fram till och över järnvägen, vilket måste åtgärdas. Optimalt skulle vara att bygga en gångbro över järnvägen t.ex. ett hundratal meter längre norrut där marken går högre på bägge sidor och en anslutning kan ske till stigsystem på östra sidan järnvägen.

Anlägg skyddszoner mot Kyrkebybäcken

Även om bäcken idag har begränsade naturvärdeskvaliteter på grund av vandringshinder nedströms och dikning etc. uppströms, bör man inte ge avkall på att vårda den del som flyter genom planområdet. Helst bör bäcken grävas om i ett mer slingrande lopp, men även om det inte kan ske måste skyddszoner om minst fem meter anläggas, helst med flackt sluttande slänter med rik vegetation. Dessa kan antingen anläggas genom plantering av våtmarksarter eller utläggning av våtmarksmattor eller genom att spontant få utveckla vegetation.

Spara om möjligt åkerholmarna

De två små hållarna i södra åkern bör om möjligt sparas inom exploateringen, som gemensamma ytor eller inom trädgårdar. I båda fallen måste de markeras tydligt under byggprocessen för att inte bli jordtäckta eller bortsprängda av misstag.

Bilaga 1:

Naturvärdesklassning enligt Svensk Standard SS 199000:2014

Utifrån påträffade naturvärden i form av strukturer och arter kan ett områdes naturvärden klassas i enlighet med den standard för naturvärdesklassning som utarbetats vid SIS och fastställts 2014-05-27.

En naturvärdesklassning görs utifrån två kriterier:

- Ekologiska förutsättningar för biologisk mångfald i form av strukturer eller miljöförhållanden, samt naturtyper som är hotade eller sällsynta.
- Förekomst av naturvårdsarter eller artrikedom.

Begreppet naturvårdsarter syftar på:

- Skyddade arter, alltså arter som omfattas av Artskyddsförordningen. I naturvärdesklassningen avses dock av fågelarterna bara de som markerats med B i bilaga till förordningen, är rödlistade eller uppvisar en tydlig och varaktig negativ trend.
- Typiska arter för Natura 2000-naturtyper enligt EU's habitatdirektiv
- Rödlistade arter enligt senaste rödlista från ArtDatabanken
- Signalarter; dels de som används i Skogsstyrelsens nyckelbiotopinventering och dels de som använts som indikatorer på höga naturvärden i andra riksomfattande inventeringar.

Klassningen sker i fyra klasser av förhöjt naturvärde:

1 Högsta naturvärde
2 Högt naturvärde
3 Påtagligt naturvärde
4 Visst naturvärde

Så här tolkas klassningen:

1 Högsta naturvärde

Naturvärdesklass 1 omfattar naturvärdesobjekt med särskilt stor betydelse för biologisk mångfald. Varje enskilt område bedöms vara av särskild betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på nationell eller global nivå.

Till naturvärdesklass 1 förs alla geografiska områden som har kontinuerlig ekologisk funktion som livsmiljö för ett stort antal naturvårdsarter eller flera rödlistade arter eller enstaka hotad art. Förekomst av arter och ekologiska förutsättningar kan inte bli avsevärt bättre med svenska förhållanden som referens.

2 Högt naturvärde

Varje enskilt område med denna naturvärdesklass bedöms vara av särskild betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional eller nationell nivå.

Naturvärdesklass 2 motsvarar ungefär Skogsstyrelsens nyckelbiotoper, lövskogsinventeringens klass 1 och 2, ängs- och betesmarksinventeringens klass aktivt objekt, ängs- och hagmarksinventeringens klass 1–3, ädellövskogsinventeringen klass 1 och 2, skyddsvärda träd enligt åtgärdsprogrammet, våtmarksinventeringens klass 1 och 2, rikkärrsinventeringens klass 1–3, limniska nyckel-biotoper, skogsbrukets klass urvatten, värdekärnor i natur-reservat samt fullgoda Natura 2000-naturtyper. Detta förutsatt att de inte uppfyller högsta naturvärde.

3 Påtagligt naturvärde

Varje enskilt område av en viss naturtyp med denna naturvärdesklass behöver inte vara av särskild betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional, nationell eller global nivå, men det bedöms vara av särskild betydelse att den totala arealen av dessa områden bibehålls eller blir större samt att deras ekologiska kvalitet upprätthålls eller förbättras.

Naturvärdesklass 3 motsvarar ungefär ängs- och betes-marksinventeringens klass restaurerbar ängs- och betes-mark, Skogsstyrelsens objekt med naturvärde, lövskogsinventeringens klass 3, ädellövskogsinventeringens klass 3, våtmarksinventeringens klass 3 och 4 samt skogsbrukets klass naturvatten.

4 Visst naturvärde

Varje enskilt område av en viss naturtyp med denna naturvärdesklass behöver inte vara av betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional, nationell eller global nivå, men det är av betydelse att den totala arealen av dessa områden bibehålls eller blir större samt att deras ekologiska kvalitet upprätthålls eller förbättras.

Naturvärdesklass 4 motsvarar inte någon klass i de större nationella inventeringar som gjorts. Naturvärdesklass 4 motsvarar ungefär områden som omfattas av generellt biotopskydd men som inte uppfyller kriterier för högre naturvärdesklass.

Naturvärdesklass 4 är användbar för områden som tydligt påverkats av mänsklig aktivitet men där det trots allt finns biotopkvaliteter eller arter av viss positiv betydelse för biologisk mångfald, t.ex. äldre produktionsskog med fler-skiktat trädbestånd men där andra värdestrukturer och värdeelement saknas.

Bilaga 2: Naturvårdsarter

Begreppet naturvårdsarter myntades av ArtDatabanken 2013 och syftar på arter som är särskilt viktiga att ta hänsyn till vid ingrepp i och skötsel av natur. Följande kategorier ingår i begreppet:

Skyddade arter (§) / (EU)

Arter som omfattas av Artskyddsförordningens fridlysningsparagrafer kallas för skyddade arter. Enlig förordningen är det förbjudet att döda eller störa vissa djurarter som finns förtecknade i förordningens bilaga samt att skada eller förstöra dessa djurs fortplantningsområden eller viloplats. För att vidta åtgärder som kan skada dessa arter krävs dispens från länsstyrelsen. Förordningen omfattar bl a samtliga arter som finns upptagna i EU:s habitatdirektiv (EU), men för alla arter gäller inte samma starka skydd. Vad gäller fåglar omfattas i praktiken alla fåglar som antingen finns upptagna i EU's fågeldirektiv (EU), är rödlistade (CR-NT se nedan) eller har minskat med minst 50% under perioden 1975-2005 (-50%).

OBS: "Skyddsklassad art"

ArtDatabanken redovisar kontinuerligt på Artportalen, fynd av arter som rapporteras in. För ett antal arter som kan vara utsatta för förföljelse, omfattande plockning eller olovlig jakt redovisas dock inte öppet uppgifter som kan avslöja exakt var arten häckar eller växer. Dessa arter kallas för skyddsklassade, men är inte nödvändigtvis naturvårdsarter.

Rödlistade arter (RE etc.)

ArtDatabanken, vidSveriges lantbruksuniversitet och Naturvårdsverket, har med hjälp av sina specialistkommittéer för olika artgrupper angivit vilka svenska växt- och djurarter som bör klassas som hotade eller missgynnade. Dessa arter kallas gemensamt för rödlistade arter. Arterna anges i sex kategorier och följer det system som Internationella Naturvårdsunionen (IUCN) presenterat för global rödlistning:

RE. Försvunnen (Regionally Extinct)

CR. Akut hotad (Critically Endangered)

EN. Starkt hotad (Endangered)

VU. Sårbar (Vulnerable)

NT. Nära hotad (Near Threatened)

DD. Kunskapsbrist (Data Deficient)

Signalarter (S)

Arter som anses signalera höga naturvärden kallas ofta för signalarter. Begreppet används i Skogsstyrelsens nyckelbiotopinventering, men också för de arter som använts som indikatorer på höga naturvärden i andra riksomfattande inventeringar, t.ex. Jordbruksverkets ängs- och betesmarksinventering.

Typiska arter (T)

Typiska arter är arter vars förekomst indikerar gynnsam bevarandestatus för naturtyp som pekas ut i EU's art- och habitatdirektiv Natura 2000.

Nyckelarter (N)

Nyckelarter är arter som spelar en stor roll i ekosystemen och därmed "öppnar dörrar" för andra arter. Ingen officiell lista finns ännu framtagen.

Ansvarsarter (A)

Begreppet används för att peka ut arter som ett land eller annan region kan sägas ha ett särskilt ansvar för att bevara, genom att de har en särskild tyngdpunkt i sin utbredning i landet/regionen. Ingen officiell lista finns ännu framtagen.

Naturvärdesinventering av Ytterby Tunge 2:72

Uppdragsgivare: Kungälv kommun

Uppdragsgivarens kontaktperson: Erik Liedner

Uppdragsledare: Calle Bergil, Melica

Handläggare: Lina Ahnby, Melica